9 Ιουλίου 2026

Είναι ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός Εθνομάρτυρας ή Ιερομάρτυρας;

/ Γενικά Θέματα

- **Γράφει ο Επίσκοπος Λήδρας Επιφάνιος, Καθηγούμενος Ιεράς Μονής Μαχαιρά**

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός, στις μέρες μας χαρακτηρίζεται ως εθνομάρτυρας. Και λέγω στις μέρες μας, διότι ανατρέχοντας το επίσημο περιοδικό της εν Κύπρω Εκκλησίας «Απόστολος Βαρνάβας» από την αρχή της πρωτοεκδόσεώς του μέχρι και σήμερα, και παρατηρώντας τις επετειακές ομιλίες στο μνημόσυνο του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, διαπιστώνουμε ότι στην αρχή χαρακτηριζόταν ως ιερομάρτυρας η ως μάρτυρας της Πίστεως και της Πατρίδος, και προιόντως του χρόνου, αρχίζει να αποκαλείται εθνομάρτυρας .

Ο χαρακτηρισμός του Κυπριανού ως «μάρτυρος της πίστεως και της πατρίδος» ήταν φυσικό επακόλουθο, λαμβανομένου υπόψιν ότι οι αγώνες των Ελλήνων και μάλιστα η Επανάσταση του 1821, έγιναν για την πίστη του Χριστού και της πατρίδος την ελευθερία.Σε ᾽μας τους Έλληνες, πίστη και πατρίς συνυπάρχουν και συμπορεύονται μέσα στο διάβα των αιώνων.Ακόμη περισσότερο όμως για τον Κυπριανό είναι επάξιος ο ανωτέρω χαρακτηρισμός, καθότι ο ίδιος, στην Κτιτορική Πράξη του Παγκυπρίου Γυμνασίου, αναφέρει το ρητό «θνήσκε υπέρ πίστεως και

μάχου υπέρ πατρίδος», το οποίο έκανε πράξη στην ζωή του και στον θάνατό του.

Το γεγονός ότι κατέληξε να χαρακτηρίζεται ως εθνομάρτυρας, έστω και εάν αυτό παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες, δεν είναι τυχαίο, μάλιστα ανάγει την προέλευσή του από πολύ παλαιά, ήδη από το 1821.Φυσικά, και αυτό θα το τεκμηριώσουμε κατωτέρω, δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια της πραγματικότητας.Καθότι «εθνομάρτυρας» με την αυστηρή έννοια του όρου, δηλοποιεί τον μάρτυρα του έθνους, τον μάρτυρα της πατρίδος, τον ήρωα που έπεσε μαχόμενος στο πεδίο της μάχης, τον άνδρα εκείνον που πήρε τα όπλα και αντιπαρατασσόμενος στον εχθρό, ηρωικά μαχόμενος θανατώθηκε.Τέτοια παραδείγματα είναι, εκτός των άλλων και για κληρικούς ομιλούντες, ο Παπαφλέσας, ο Αθανάσιος διάκος κ.α.

Είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψιν το γεγονός ότι σε ᾽μας τους Έλληνες η διαχωριστική γραμμή μεταξύ πίστεως και πατρίδος είναι πολύ λεπτή, αφού και οι δύο όροι συνυπάρχουν και συμπορεύονται από τον πρώτον αιώνα μετά Χριστόν και εντεύθεν.Παρά ταύτα όμως διακρίνονται, εξεταζομένων των λεπτομερειών της φύσεως του μαρτυρίου.Διότι το υπέρ πίστεως μαρτύριο προϋποθέτει ομολογία πίστεως.Νεομάρτυρας η Ιερομάρτυρας αναδεικνύεται ο άνθρωπος εκείνος ο οποίος εξεταζόμενος μαρτυρεί Ιησούν Χριστόν, και για το όνομα του Κυρίου Ιησού τον θανατώνουν.

Στην περίοδο που εξετάζουμε, δηλ. την Τουρκοκρατία, επειδή ο αντίπαλος είναι οι Τούρκοι, όντες μουσουλμάνοι στο θρήσκευμα, και εμείς ορθόδοξοι χριστιανοί Έλληνες, Ρωμηοί, μας επιβουλεύονταν και επεδίωκαν ευκαίρως ακαίρως να μας θανατώσουν με το «του ψύλλου πήδημα», με φθηνές δικαιολογίες, εποφθαλμιώντας τα πλούτη μας η φθονώντας την εξουσία που είχαμε, η κινούμενοι από αισθήματα κατωτερότητας, μη ανεχόμενοι τον πλούτο της θείας δόξας που ως ορθόδοξοι χριστιανοί ενεδύθημεν διά του Βαπτίσματος και της Θείας Μεταλήψεως του Σώματος και Αίματος του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, μας κατεδίωκαν, κατά κύριον λόγον συκοφαντώντας μας. Γι’ αυτούς ακριβώς τους λόγους και επειδή είμαστε Ρωμηοί, επειδή είμαστε ορθόδοξοι χριστιανοί και Έλληνες, επειδή τα δύο μαζί ζυμωμένα υπάρχουν αδιάσπαστα και καταδεικνύονται στην τελειότατή τους μορφή μέσα από τον όρο Ρωμηός, και κατ’ επέκταση Ρωμηοσύνη, γι’ αυτό και σε ᾽μας η διαχωριστική γραμμή της πίστεως και της πατρίδος είναι πολύ λεπτή, χωρίς να σημαίνει ότι δεν μπορεί να διακριθεί.

Προσπαθώντας να διακρίνουμε αυτή την λεπτή γραμμή στην περίπτωση του Κυπριανού, είναι απαραίτητο να διεξέλθουμε τα γεγονότα του δικού του μαρτυρίου.Το μαρτύριο είναι μία εξέταση, και μέχρι να φθάσει ο άνθρωπος εκεί,

εργάζεται και προετοιμάζεται, ωριμάζει και προοδεύει, διδάσκεται και μαθαίνει, «μέχρις ότου καταντήσει εις άνδρα τέλειον, εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος Ιησού Χριστού» .Το μαρτύριο είναι που εξετάζει και αξιολογεί το μέτρον του πληρώματος Ιησού Χριστού.Το μαρτύριο είναι το απόσταγμα και το καταστάλαγμα μιάς ζωής.Το μαρτύριο είναι η κορύφωση της ένδειξης αγάπης του ανθρώπου προς τον Θεόν.

Τα περί του μαρτυρίου του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού περιγράφονται από κάποιους περιηγητές, από διαφόρους ιστορικούς της εποχής εκείνης, μέσα από ειδησεογραφικά νέα εφημερίδων που κυκλοφορούσαν τότε, από αναφορές επιστολών πολύ κοντά χρονικά, η και λίγο μακρυά από τα τραγικά γεγονότα, σε χρονικά σημειώματα, στο πρακτικό της διαδοχής του αρχιεπισκόπου, σε αναφορές του Γάλλου προξένου προς το εν Κωνσταντινουπόλει γαλλικό προξενείο, σε ποιητικά και θεατρικά έργα εμπνευσμένα από αφηγήσεις ανθρώπων που έζησαν τα γεγονότα, και αλλού.

Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ